

Ἐκείτουσαν οἱ ὁμορφοὶ καὶ ἀγελοπλουμισμένοι
χάμαι 'ς τὴ γῇ ἀγνώριστοι 'ς τὸ αἷμα των χωσμένοι
Κρήτ.

Βλέπω μὲν ροῦσσα πέρδικα ἀντζελοπλουμισμένη
Κάρπ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀγγελικᾶτος 1.

ἄγγελοποιητής ὁ, Ρόδ. Τήλ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄγγελος καὶ ποιητής.

1) Ὁ ποιητής τῶν ἀγγέλων, ὁ Θεὸς Ρόδ.: Ἄσμ.

Ἄ νέβω θέλω 'ς τὸ βουνὶ | νὰ ρίξω δυνατὴ φωνή
ν' ἀκούσῃ ἀγγελοποιητής | νὰ ῥιτῇ νὰ δώκῃ τὴν εὐκὴ

(ἂ νέβω = νὰ ἀνέβω. Τὸ ἄσμ. γαμήλιον). 2) Ὁ ὡς ἄγγελος πεποιημένος, ὠραῖος Τήλ.: Ἄσμ.

Ἀγγελοκαμωμένε μου καὶ ἀγγελοποιητή μου,
ἄς σέ 'δασι τὰ μ-μάτια μου καὶ ἄς ἔβγῃ ἡ ψυχὴ μου.

Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀγγελικᾶτος 1.

ἄγγελοπούλλα ἡ, ἀμάρτ. ἀγελοπούλλα Νάξ. (Ἀπύρανθ.) κ.ά. ἀγγελοπούλλο τό, Κωνπλ. κ.ά. ἀγελοπούλλο Ἀστυπ. Κεφαλλ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Σῦρ. (Ἐρμούπ.) ἀγγελοπούλλου Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Μακεδ. (Κοζ.) ἀτζελοπούλλο Πάρ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἄγγελος διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλ.-πούλλος -πούλλα -πουλλο, περὶ ἧς ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 1,636 κέξ.

1) Μικρὸς ἄγγελος ὅπως συνήθως παριστάνεται ἐν εἰκόνι ἐνθ' ἄν.: Ἐχει ἓνα παιδάκι ὁμορφο σὰν ἀγγελοπούλλο (διότι ὁ ἄγγελος πιστεύεται ὡς κατ' ἐξοχὴν ὠραῖος) Ἐρμούπ. Εἶδ' ἀγελοπούλλο ν' εὐτό! (ἐγγ. τὸ παιδί) Ἀπύρανθ. || Παροιμ. Ὁ Ἀράτης τὸ παιδί του ἀγελοπούλλο τὸ κρᾶζει (ἢ φιλοσοφία τῶν γονέων ἀποτυφλώνει πολλάκις αὐτοὺς εἰς βαθμόν, ὥστε νὰ μὴ βλέπουν τὰ πρόδηλα σωματικὰ ἐλαττώματα τῶν τέκνων, καθὼς ὁ Αἰθίοψ βλέπει τὸ παιδίον του ὠραιότατον ὡς ἄγγελον) Κεφαλλ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀγγελάκι 1. 2) Τὸ θηλ. νεᾶνις ὠραία Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

ἄγγελοπρόσωπο τό, Πελοπν.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄγγελος καὶ πρόσωπο.

Πρόσωπον ἀγγελικόν, ὠραῖον: Ἄσμ.

Ὅταν γυρίσω καὶ τὸ ἰδῶ τ' ἀγγελοπρόσωπό σου,
δυσὸ σαίτιγες μοῦ ρίχνουνε οἱ κόρες τῶν ματιῶ σου.

ἄγγελοπρόσωπος ἐπίθ. Κυκλ. Πόντ. (Κερασ. Οἶν. Τρίπ. Χαλδ.) Χίος κ.ά.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄγγελος καὶ πρόσωπο.

Ὁ ἔχων πρόσωπον ἀγγελικόν, ὠραῖος, εὐειδὴς ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Κυρά μ' ἀγγελοπρόσωπη καὶ λαμπαδοχρῆτή μου,
ὁμορφή νεᾶ τῆς γειτονιάς καὶ συντροφιά δική μου

Κυκλ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀγγελικᾶτος 1.

ἄγγελος ὁ, κοιν. καὶ Καππ. (Ἀραβάν. Σίλ. Σινασσ. Φερτ. κ.ά.) Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Κολων. Κοτύωρ. Κρώμν. Οἶν. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) ἄγγελος Ἀστυπ. Θράκ. Ἰθάκ. Κεφαλλ. Κρήτ. Κύθν. Κῶς Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπν. (Μάν.) Σύμ. Σῦρ. (Ἐρμούπ.) κ.ά. ἄγγελους Καππ. (Μαλακ. Μισθ.) ἄγγιλους βόρ. Ἰδιώμ. ἄγγιλους Θράκ. (Αἰν.) Λήμν. Μακεδ. (Χαλκιδ.) Σάμ. Σκόπ. κ.ά. ἄγγελο Καλαβρ. (Μπόβ.) ἀντζελος Αἰγίν. Ἀμοργ. Κάρπ. Μεγίστ. Χίος κ.ά. ἀντζελος Κύπρ. Πόντ. (Ὁφ.) ἀτζελος Ἄνδρ. Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Κονίστρ.)

Ἴος Κύθν. Μέγαρ. Νάξ. (Βόθρ. κ.ά.) Πάρ. Σῦρ. κ.ά. ἀντζελο Ἀπουλ. (Καλημ.) ἀτζελες Σκῦρ. ἀτζιλους Κυδων. Λέσβ. Θηλ. ἀγγέλα Πόντ. (Ὁφ. Τραπ. κ.ά.) ἀγγίλα Πόντ. (Ὁφ.) ἀγγέλισσα Πόντ. (Κερασ.) ἀγγέλ'σσα Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀντζέλισσα Κύπρ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἄγγελος = ἀγγελιαφόρος. Τὸ θηλ. ἀγγέλισσα καὶ μεσν. Περί τῆς λ. πβ. GHatzidakis Ἀγγελος und Verwandtes ἐν Sitzber. Akad. Wien 173,2.

Α) Κυριολ. 1) Ὁν ἀόρατον διατελοῦν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Θεοῦ, παρὰ τοῦ ὁποῖου ἐκτάκτως ἀποστέλλεται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους πρὸς ἐκπλήρωσιν βουλήσεων αὐτοῦ κοιν. καὶ Ἀπουλ. (Καλημ.) Καλαβρ. (Μπόβ.) Καππ. (Ἀραβάν. Μαλακ. Μισθ. Σίλ. Σινασσ. Φερτ. κ.ά.) Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Κολων. Κοτύωρ. Κρώμν. Οἶν. Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.): Ἀγγελος Κυρίου πολλαχ. Ἀγγελος Κυρίου δὲν τοῦ τὸ βγάνει ἀπὸ τὸ κεφάλι πῶς δὲν εἶν' ἔτσι (οὐδεμία διαβεβαίωσις τοῦ ἀφαιρεῖ τὴν ιδέαν ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτως) Κεφαλλ. Ἀγγελος Κυρίου νὰ μοῦ τὸ πῇ δὲν τὸ πιστεύω αὐτόθ. Κατέβην ἀντζελος πὺν τὸν Θεὸν τῶν παρηγόρησέν τον Κύπρ. Ἐρθεν ἄγγελος Κυρίου ἄς σὸν οὐρανὸν καὶ εἶπεν αὐτὸν (ἦλθεν ἄγγ. Κυρ. ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν. Ἐκ παραμυθ.) Χαλδ. Οἱ ἀνερᾶδες θὰ τῇ φτάνανε, ἂν δὲν ἤξερε τοὺς χαιρετισμοὺς τῆς Παναγίας ἀπόξω καὶ δὲν τοῖς ἐξώρκιζε μὲ τὸ «ἄγγελος πρωτοστάτης» (ἐκ παραδ. Πβ. Δελτ. Ἰστορ. Ἐθνολ. Ἐταιρ. 2 (1885) 133. Τὸ ἄγγελος πρωτοστάτης ἐκ τῶν χαιρετισμῶν τῆς Παναγίας) Πελοπν. (Τριφυλ.) Ἡ μαμμή ἦταν 'ς τὸν οὐρανὸ καὶ ξιλιχώνιβι νὰ ἀγγέλ'σσα (ὁ θηλυκὸς ἄγγελος μόνον ἐν παραμυθ.) Αἰτωλ. Σὰν ἄγγελος λαλεῖ (ἐπὶ τοῦ λέγοντος καλοῦς καὶ φρονίμους λόγους, διότι ὁ ἄγγελος νοεῖται ὡς κατ' ἐξοχὴν ἀγαθὸς καὶ ἅγιος. Πβ. κατωτ.) ΝΠολίτ. Παροιμ. 1,206. Ὁ ἄδρας τῆς εἶναι καλός, μάλαμα, σωστός ἄγγελος (ἀγαθώτατος) Ἰθάκ. Ἀγγελος μοιάζει (ἐπὶ τοῦ ἔχοντος ὠραῖον παράστημα τοῦ σώματος καὶ εὐειδῆ μορφήν, διότι ὁ ἄγγελος εἰκονίζεται κατ' ἐξοχὴν ὠραῖος. Πβ. κατωτ.) πολλαχ. Εἶναι ὁμορφος σὰν ἄγγελος πολλαχ. Ἀμὸν ἄγγελος περπατεῖ (βαδίζει μεγαλοπρεπῶς ὡς ἄγγελος) Οἶν. || Φρ. Ἀγγελος πρωτοστάτης! (ἐπιφών. θαυμασμοῦ) Κεφαλλ. Ἀτζέλου ψυχὴ παίρνει (ἐπὶ τοῦ ἔχοντος γλυκεῖαν καὶ μελωδικὴν φωνήν, ἢ ὁποῖα φέρει καὶ τὸν ἀκούοντα ἄγγελον εἰς ἔκστασιν μέχρι θανάτου) Κύθν. Ὅθι ἄγγελω χορὸς νὰ χαίρει ἡ ψυχὴ του (ὅπου συνέρχεται ὁ χορὸς τῶν ἀγγέλων, ἦτοι ἐν τῷ παραδείσῳ. Εὐχὴ πρὸς τεθνεῶτα) Παξ. || Ἄσμ.

Ἀνοῖξαν τὰ ἐπουράνια τοαὶ βγήκαν δυσὸ ἀτζέλοι
τὸ ἡβγάλανε διαλαλισμὸ ὅποια ἀγαπᾷ νὰ παίρνῃ
Ἄνδρ.

Εἶχι κουρμὶ σὰν ἄγγιλους καὶ πρόσουπον σὰν ἡλιους

Μοσχονήσ. Ἡ λ. ἐπὶ τῆς σημ. τοῦ ἀοράτου ὄντος ὑπηρετούντος τὰς βουλὰς τοῦ Θεοῦ εὐχρηστος ἤδη ἀπὸ τῶν μεταγν. χρόνων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Ἰουδαϊκῆς καὶ Χριστιανικῆς θρησκείας. Πβ. Π.Δ. (Α' Παραλ. 21,15 «ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς ἄγγελον εἰς Ἱερουσαλὴμ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτήν», Ψαλμ. 90, 11 «τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε», Δαν. 6,22 «ὁ Θεὸς μου ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐνέφραξε τὰ στόματα τῶν λεόντων»), Κ. Δ. (Ματθ. Εὐαγγ. 1,20 «ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ», Λουκ. Εὐαγγ. 1,26 «ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας»). β) Πληθ. ἀγγέλοι, μικρὰ ἐκ χρυσοχάρτου ὁμοιώματα ἀγγέλων, δι' ὧν κοσμοῦνται τὰ νεκρικὰ φέρετρα καὶ τὰ κόλλυβα τῶν μνημοσύνων Ἀθῆν. 2) Ὁ

φύλαξ ἄγγελος ἐκάστου Χριστιανοῦ, εὐμενὴς βοηθὸς εἰς δυσκόλους περιστάσεις, προτρέπων αὐτὸν ἐκάστοτε εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀποτρέπων ἀπὸ τοῦ κακοῦ, παριστάμενος αὐτῷ ἀχωρίστως πάντοτε ἐκ δεξιῶν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν διάβολον παριστάμενον ὡσαύτως ἀχωρίστως ἐξ ἀριστερῶν καὶ προτρέποντα εἰς τὸ κακόν, ὁ κατὰ τὸ εὐχολόγιον τῆς ἐκκλησίας «ἐφεστὼς τῆς ἀθλίας ψυχῆς καὶ τοῦ ταλαιπώρου σώματος» (διὰ τὴν σημ. αὐτὴν πβ. Ἡσιόδ. Ἔργ. 122 «τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι Διὸς μεγάλου διὰ βουλὰς | ἐσθλοί, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων, | οἳ ρα φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα», Πλάτ. Φαίδ. 107d «λέγεται δὲ οὕτως, ὡς ἄρα τελευτήσαντα ἕκαστον ὁ ἐκάστου δαίμων, ὅσπερ ζῶντα εἰλήχει, οὗτος ἄγειν ἐπιχειρεῖ εἰς δὴ τινα τόπον») κοιν. καὶ Καππ. (Συνασσ. κ. ἀ.) Πόντ. (Ἄμισ. Κερασ. Κολων. Κοτύωρ. Κρώμν. Οἶν. Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.): Παροιμ. φρ. *Μοῦ τὸ εἶπε ὁ ἄγγελός μου* (ἐπὶ προγνώσεως ἢ καλῆς σκέψεως) Πελοπν. (Δημητσάν. Καλάβρυτ.) *Τοῦ τὰ λέει ὁ ἄγγελός του* (ἐπὶ τῶν ἀσυναρτήτων λόγων μικροῦ παιδίου θεωρουμένων ἀξίων προσοχῆς) Πελοπν. (Μεσο.) *Ἄν δὲν εἶν' ἐκείως ἔδεπα, εἶν' ὁ ἄγγελός του* (ὀφείλω νὰ εἶπω περὶ αὐτοῦ τὴν ἀλήθειαν καίπερ ἀπόντος, διότι παρίσταται ἀοράτως ὁ φύλαξ αὐτοῦ ἄγγελος, ὅστις θὰ μὲ τιμωρήσῃ ψευδόμενον) Κεφαλλ. *Δὲν ἐταίριασαν οἱ ἄγγελοι των* (κυρίως οἱ φύλακες των ἄγγελοι, εἶτα δὲ μεταφ. οἱ χαρακτηρῆδες των. Ἐπὶ ἀνθρώπων μὴ ὁμογνωμονούντων, συνήθως δὲ τῶν συζύγων) GHatzidakis ἐνθ' ἀν. 3 καὶ 6. (Συνών. φρ. *δὲν ταίριασαν τὰ χνότα των*). *Δὲν ἔχ' καλὸν ἄγγιλον αὐτός μ'* αὐτεῖνα π' φκειάν' *τώρα* (δὲν τὸν ὁδηγεῖ ὁ καλὸς του ἄγγελος τώρα ποῦ κάμνει αὐτὰ) Αἰτωλ. *Εἶχες καλὸν ἄγγιλον σήμερα* (σὲ ὠδήγησε ὁ καλὸς σου ἄγγελος) αὐτόθ. *Εἶναι σὲ καλὸν ἄγελο* (ἐπὶ τοῦ εὐθύμου καὶ εὐπροσηγόρου) Κεφαλλ. *Εἶναι σὲ καλὸ ἄγγελο* (εἰρων. ἐπὶ τοῦ θυμωμένου) Παξ. *Εἶμαι 'ς τὸν καλὸ μου ἄγελο* (εἰς τὴν καλὴν ψυχικὴν διάθεσιν) Κρήτ. (Συνών. φρ. *εἶμαι 'ς τὸ καλὸ μου τὸ φεγγάρι*). *Τὸν ἡῦρι ἀπάνου 'ς τὸν ἄγγιλον τ'* (εἰς εὐνοϊκὴν διάθεσιν, ὥστε νὰ ἐκπληρώσῃ παράκλησίν τινα) Ἡπ. (Ζαγόρ.) *Εἶναι 'ς τὸν ἄγγελό του* (ἐπὶ τοῦ ἰδιοτρόπου καὶ εὐερεθίστου ἀνθρώπου, ὅταν φαίνεται ἔχων εὐνοϊκὴν διάθεσιν) Ἡπ. (Συνών. φρ. *εἶναι 'ς τὴν καλή του ἔνν. ὦρα*). *'Σ τὸ ἄγγελοῦ του ἦτονε* (ἀντίθ. 'ς τὰ διαόλγια του ἦτονε) Κρήτ. *Εἶσι μὲ τ'ς ἄγγέλ' σ'* (ἐνν. μὲ τοὺς καλοὺς ἄγγελους, ἦτοι πολὺ εὐθυμος, εἰρων. δὲ καὶ πρὸς τὸν ὀργίλον, τὸν πολὺ θυμωμένον) Ἡπ. (Ἰωάνν.) *Εἶναι σὲ κακὸ ἄγγελο* (εἰς κακὴν ὥραν, εἰς ὥραν ὀργῆς, δυστροπίας κττ. Ἐπειδὴ ἡ φρ. *καλὸς ἄγγελος* λέγεται ἐπὶ τῆς καλῆς διαθέσεως, κατ' ἀντίθεσιν ἐλέχθη *κακὸς ἄγγελος* ἐπὶ τῆς κακῆς) Πελοπν. (Ἀρκαδ. Δημητσάν.) *Εἶμαι 'ς τὸ γακὸ μου ἄγελο* Κρήτ. *Δὲ δίνει τ' ἄγγελοῦ του νερό* (δηλ. οὔτε εἰς τὸν φύλακά του ἄγγελο δὲν δίδει τι. Ἐπὶ τοῦ λίαν φιλαργύρου. Πβ. ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας Ὁμ. ρ 455 «οὐ σύ γ' ἂν ἐξ οἴκου σῶ ἐπιστάτη οὐδ' ἄλα δοίης») πολλαχ. *Δὲ λεγάει τὸν ἄγγελό του* (λεγάει = ἐλεεῖ. Συνών. τῇ προηγουμένῃ) Παξ. *Δὲ δίνει τ' ἄγγελοῦ του θυμίαμα* (συνών.) Ἡπ. κ. ἀ. || Ἄσμ.

*Δὲν τὸ ἤξερες, ἁμαρτωλέ, ποῦ ἤθελες νὰ πεθάνης,
νὰ δώσουν τὰ χεράκια σου, νὰ γράφουν οἱ ἄγγελοι;
δὲν ἔδωσαν τὰ χεράκια σου καὶ γράφουν οἱ Ἑβραῖοι*

(δοξασία, καθ' ἣν τὰς ἀγαθὰς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου καταγράφει ὁ φύλαξ ἄγγελος, τὰς δὲ κακὰς ὁ διάβολος ἢ κατ' ἄλλην δοξασίαν οἱ Ἑβραῖοι) ΝΠολίτ. Μελέτ. 498

*'Ο ἀνθρώπος ἀπὸ Θεοῦ ἔναι χτιστοπλασμένος,
μὰ τοῦ 'δωτῶεν τῶαί ἄντζελον νὰ 'ναι συντροφιασμένος*

(*χτιστοπλασμένος* = ὁ δημιουργηθεὶς, ὁ κτισμένος) Κύπρ. Συνών. *ὁ δὴ γός, φύλακας*. 3) Ὁ ψυχοπομπὸς ἄγγελος ὁ ἀποστελλόμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ παραλάβῃ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁδηγήσῃ αὐτὴν εἰς κρίσιν. Οὗτος πιστεύεται ὅτι εἶναι ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ κρατῶν «ρομφαίαν ἐσπασμένην ἐν τῇ χειρὶ» κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῆς Π.Δ. (Α' Παραλ. 21, 16) ὡς συνήθως παριστάνεται ἐν εἰκόνι κοιν. καὶ Καππ. (Ἀραβάν. Μαλακ. Μισθ. Σιλ. Συνασσ. Φερτ. κ. ἀ.) Πόντ. (Ἄμισ. Κερασ. Κολων. Κοτύωρ. Κρώμν. Οἶν. Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.): *Ἐρθεν ἄγγελον νὰ παίρ' εἰνὸς τὴν ψὴν* (ἦλθεν ὁ ἄγγελος νὰ πάρῃ ἐνὸς τὴν ψυχὴν) Τραπ. Χαλδ. *Ἀγγελον ποῦ παίρ' τὰ ψία* (ὁ ἄγγελος ποῦ παίρνει τὰς ψυχὰς) αὐτόθ. || Φρ. *Μὰ τὸν ἄτζελο ποῦ θὰ πάρῃ τὴν ψυχὴ μου!* (ὄρκος) Κύθν. *Ἀγγελος νὰ μὴν ἐβγάλλῃ τὴν ψυχὴ σου!* (δηλ. νὰ βασανίζεσαι πολὺν καιρὸν ψυχορραγῶν. Ἀρὰ) Κάρπ. *Ἀγγελο καλό!* (νὰ ἔχῃς ἄγγελον εὐμενὴ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου. Εὐχὴ εἰς γέροντα) Πελοπν. *Καλὴ ψυδὴ τὸ ἡμερον ἄντζελο!* (εὐχὴ εἰς γέροντας καὶ γράϊας) Μεγίστ. *Χαμογελᾷ τ' ἄγγελοῦ του* (ἐπὶ τῶν τελευταίων κινήσεων τοῦ πνέοντος τὰ λοίσθια, εἰς τὰς ὁποίας διαβλέπεται μειδίαμα πρὸς τὸν φαινόμενον κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἄγγελον, ὅπερ εἶναι ἀπόδειξις, ὅτι ὁ θνήσκων ὑπῆρξε δίκαιος GHatzidakis ἐνθ' ἀν. 8 *Γελᾷ τοῦ ἄγγελοῦ του* (συνών.) Θήρ. *Ὡ, ποῦ νὰ δῆς μαῦρον ἄγελο!* (νὰ ἰδῇς νὰ παραλάβῃ τὴν ψυχὴν σου ὅχι ὁ ἀγαθὸς καὶ φωτεινὸς ἄγγελος τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὁ διάβολος. Ἀρὰ) Ἀπύρανθ. *Ἄμον ἄγγελος ἐστάθεν ἀπάν' -ι-μ' καικὰ* (ὡς ἄγγελος ἐστάθη ἀποπάνω μου. Ἐπὶ προσώπου ὀχληροῦ, τὸ ὅποιον παριστάμενον ὀρθιον. ἐπιβλέπει ἡμᾶς) Χαλδ. *Τί σιέκ' 'ς τὸν κιφάλι μ' ἀπάνου σὰν ἄγγιλους;* Θράκ. (Ἀδριανούπ.) || Παροιμ. φρ. *Τὸν χτύπ' σεν ὁ ἄγγελος* (ἐπὶ τοῦ ψυχορραγούντος, διότι νομίζεται ὅτι ὁ ἄγγελος πλήττει διὰ τῆς ρομφαίας ἐκείνου, τοῦ ὁποίου μέλλει νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν ψυχὴν) Συνασσ. *Βλέπω τὸν ἄγγελό μ'* (κινδυνεύω νὰ ἀποθάνω, πνέω τὰ λοίσθια) Προπ. (Κυζ.) *Ἦδη δὲ Μιχ. Γλυκ. Στ. 123* (ἐκδ. Legrand σ. 22) «ἂν ἴδῃς εἰς τὸ πέλαγος καράβιν κινδυνεύον... | ἐσὺ λέγεις ἀἰλλοίμονον κ' ἐκεῖ θωροῦν ἄγγελους». *Εἶδα τὸν ἄγγελό μου* (ἐδοκίμασα μεγίστην ἀγωνίαν. Ἡ φρ. προῆλθεν ἐκ τῆς δοξασίας ὅτι κατὰ τὴν ἐπιθανάτιον ἀγωνίαν ὁ ἀνθρώπος βλέπει τὸν ψυχοπομπὸν ἄγγελον) Σῦρ. (Ἐρμούπ.) κ. ἀ. *Εἶδα τὸν ἄτζελό μου ὡς νὰ τελέψω τὴ δουλειά* (πολλὰς δυσκολίας ἐδοκίμασα ἕως ὅτου κτλ.) Ἀνδρ. *Εἶδ' ἄγγελους ὡς πον νὰ τὸν καταφέρω* (μετὰ πολλοῦ κόπου ἠδυνήθην νὰ τὸν πείσω) Πελοπν. *Εἶδα ἓνα κοφίνι ἄγγελους ὡς νὰ τὰ καταφέρω* (ἐδυσκολεύθην πολὺ) Αἰγιν. Πβ. Μιχ. Γλυκ. Στ. 149 (ἐκδ. Legrand σ. 23) «φύλλον θροεῖ σε ἂν σαλευθῇ, πουλλὴν ἂν ἴδῃς τρέμεις, | ἂν γένῃ κτύπος πούποτε, μόδιν ἄγγελους βλέπεις». *Τὸν ἐγλύτωσα ἀπὸ τ' ἄγγελοῦ τὴν ὁρὰ* (δηλ. τὸν παρέλαβεν ὁ ἄγγελος καὶ σπεύσας ἐγὼ τὸν ἀπέσπασα ἐκ τῆς οὐρᾶς του, ἄρα τὸν ἔσωσα ἀπὸ μεγάλου κινδύνου) Κρήτ. *Ἦδη Σαχλίκ. Ἀφηγ. στ. 693* (ἐκδ. Wagner σ. 105) «καὶ κείνη ὁποῦ γλύτωσεν ἐκ τὴν οὐρὰν τ' ἄγγελοῦ». *Τὸν ἔκαμε νὰ ἰδῇ ξύλινους ἄγγελους* (τὸν ἔδειξε πολὺ) Ζάκ. *Πράσινοὺς ἄγγελους εἶδε* (ἐτρόμαξε πολὺ) Ἀθῆν. *Εἶδε πράσινο ἄγγελο* (συνών.) Πελοπν. (Ἀρκαδ.) *Εἶδα τὸ σκύλλο ἄγελο* (ἐμόχθησα πολὺ) Ἀπύρανθ. *Ἐ, ποῦ νὰ δῆς τὸ σκύλλο ἄγελο!* (ἀρὰ) αὐτόθ. || Ἄσμ.

*Μία ζωὴ χρωστῶ τοῦ Θεοῦ, τ' ἄγγελο τὴν ψυχὴ μου,
πολλὰς μαννάδες κλάψανε, ἄς κλάψῃ κ' ἡ δική μου*
Κρήτ.

Ἐπῆρ' ὁ Θεὸς τὸ πλάσμα του καὶ ἄγγελοι τὴν ψυχὴ του
ΝΠολίτ. Μελέτ. 307. 4) Ὁ δαίμων, τὸ στοιχεῖο

τοῦ πυρός (διότι πιστεύεται ὅτι, ὅπως ἄλλα ἀντικείμενα, οὕτω καὶ τὸ πῦρ ἔχει τὸν δαίμονά του λεγόμενον ἄγγελον ἐπὶ τὸ χριστιανικώτερον) Κεφαλλ.: Φρ. *Μὰ τὸν ἄγελο τῆς φωτιᾶς!* (ὄρκος, καθ' ὃν ἐγγίζουσιν διὰ τοῦ λιχανοῦ καὶ ἀντίχειρος τὴν φλόγα λύχνου). β) Πῦρ, φλόξ, ἀστραπή, μόνον εἰς ὄρκους Παξ.: *Μὰ αὐτὸν τὸν ἄγγελο!* (ὁ ἐκφέρων τὸν ὄρκον δεικνύει συγχρόνως καὶ τὸ πῦρ ἢ τὴν ἀστραπήν). 5) Ἡ τετάρτη βολὴ ἐν τῇ παιδιᾷ τῆς σφαίρας Ἀπύρανθ. Συνών. ἄγγελε 2.

Β) Μεταφ. 1) Ἀγαθός, ἐνάρετος (διότι κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς ὁ ἄγγελος νοεῖται ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν ἄγνός καὶ ἅγιος. Πβ. Μάρκ. Εὐαγγ. 8,38 «ἄγγέλων τῶν ἁγίων», 12,25 «οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς» πολλαχ. καὶ Πόντ. (Κερασ.) κ. ἀ.: *Εἶναι ἓνας ἄγγελος!* πολλαχ. β) Ἰκανός, ἐπιτήδειος Πελοπν. (Ἀρκαδ.): *Εἶναι ἄγγελος γιὰ νὰ τὰ καταφέρῃ* (ἔχει τὴν ἀγαθὴν διάθεσιν, συγχρόνως δὲ καὶ τὴν ἰκανότητα νὰ τὰ κατορθώσῃ). 2) Ὁ ἔχων ὄψιν εὐειδῇ καὶ παράστημα τοῦ σώματος ὠραῖον κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Οἶν.): *Εἶναι ἓνας ἄγγελος!* *Νὰ τὸν δῆς καὶ νὰ θαυμάξῃς γιὰ τὴν ὁμορφιά του, εἶναι ἄγγελος!* κοιν. *Ἐνας παλληκαρὸς ἄγγελος!* Βιθυν. *Εἶδ' ἀγέλισσα 'τον εὐτή!* Ἀπύρανθ. *Νέος ἄτζελος!* Κύθν. *Ἐνὶ μιᾷ ἀντιξέλισσα τούτ' ἢ κόρη Κύπρ.* || Ἄσμ.

*Τσοπάνη μ', ὅταν ἔρχεσαι ἀπ' τὰ βουνὰ 'δρωμένες
κι ἀπὸ τοὺς κάμπους δροσερές, εἶδ' ἄτζελες γραμμένες
(δρωμένες=ἰδρωμένος) Σκῦρ.*

*Ἐοῦ 'σαι μιὰ ἀντιξέλισσα | ποῦ σ' ἔτρεφεν ἡ μέλισσα
τὸ 'γὼ γιὰ σέναν πολεμῶ | τὸ 'ἔχω σπαθὶν εἰς τὸν λαιμὸν*
Κύπρ. Ἡ λ. καὶ ὡς ὃν. κύριον κοιν. Τὸ θηλ. Ἀγγέλα καὶ Ἀγγίλα ὃν. ἀγελάδος Πόντ. (Ὁφ. Τραπ.) Ὑπὸ τὸν τύπ. τ' Ἀγέλ' τοπων. Λήμν. β) Ὁραῖος, καλῆς ποιότητος, ἐπὶ πράγματος Σίφν.: *Ἡθώρειες ἄγγελο τ' ἀλεύρι.* γ) Ἐξαισίος τὴν μορφὴν, πελώριος Ἡπ. Μακεδ. (Σισάν.) Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Πόντ. (Τραπ.) κ. ἀ.: *Βόδι ἄγγελος Ἡπ. Καλάβρυτ.* || Ἄσμ.

*Ὁ Γιάννης ἐπετίρνιξεν καὶ 'ς σὸ πεγάδ' ἐπῆεν,
ἐχτύπεσεν τὴν μαστραπὰν, ἐγνέφισεν ὁ ρδάκων,
ἐξέβεν ρδάκως ἄγγελος καὶ θέλ' νὰ τρώῃ τὸν Γιάννην*
(ὁ Γιάννης ἐξύπνησεν ἐνωρίς καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν βρύσιν, ἐκτύπησε τὸ δοχεῖον τοῦ ὕδατος καὶ ἐξύπνησεν ὁ δράκων, ἐξῆλθε δράκων πελώριος καὶ θέλει νὰ φάῃ τὸν Γιάννην) Τραπ.

ἄγγελος-ἀρχάγγελος ὁ, Εὐβ. (Κονίστρ.)

Ἐκ παραθέσεως τῶν οὐσ. ἄγγελος καὶ ἀρχάγγελος.

Παιδιά, καθ' ἣν οἱ παίζοντες ὑπερπηδοῦν ἓνα τῶν συμπαικτῶν κύπτοντα, τὸ ὕψος δὲ τοῦ κύπτοντος καὶ ἡ ἀπόστασις, ἀφ' ἧς γίνεται τὸ ἄλμα, αὐξάνουν τρεῖς καθ' ὠρισμένον μέτρον. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀβγάτα 2.

ἀγγελοσκιάζω Ρόδ. ἀντιξελοσδιάζω Κύπρ. Παθ. ἀγγελοσκιάζομαι Κάρπ. Κυκλ. (Ἀμοργ. Μῆλ. κ. ἀ.) Κῶς Πελοπν. (Μεσσ.) Ρόδ. Χίος κ. ἀ. ἀγγελοσκιάζομαι Ἄνδρ. Θήρ. Κρήτ. Νάξ. (Βόθρ.) Σύμ. Σῦρ. (Ἐρμούπ.) κ. ἀ. ἀγγιλουσκιάζομαι Ἰμβρ. ἀγγιλουσκιάν-νουμου Λυκ. (Λιβύσσ.) ἀντιξελοσδιάζομαι Κύπρ. ἀντιξελοσδιάζομαι Κάρπ. ἀντιξιλουσκιάζομαι Λέσβ.

Τὸ ἐνεργ. ἀγγελοσκιάζω ἐσχηματίσθη ὑποχωρητικῶς ἐκ τοῦ παθ., ὅπερ ἐκ τοῦ οὐσ. ἄγγελος καὶ τοῦ ρ. σκιάζομαι. Διὰ τὸν σχηματισμὸν πβ. καὶ ἀγγελοκρούω.

1) Παθ. ἐκπλήσσομαι, τρομάζω βλέπων κατὰ τὴν ἐπιθανάτιον ἀγωνίαν τὸν ἄγγελον, ὅστις μέλλει νὰ λάβῃ τὴν ψυχὴν μου, πνέω τὰ λοίσθια (ἐπὶ τοῦ ψυχορραγοῦντος, ὅταν προσηλῶνῃ σταθερῶς τὸ βλέμμα πρὸς τι σημεῖον) Ἰμβρ. Κάρπ. Κρήτ. Κυκλ. (Ἀμοργ. Ἄνδρ. Ἐρμούπ. Θήρ. Μῆλ. κ. ἀ.) Κύπρ. Κῶς Λέσβ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Πελοπν. (Μεσσ.) Ρόδ. Σύμ. Χίος κ. ἀ.: *Ἀγγελοσκιάζεται ὁ ἄρρωστος Ἐρμούπ. Τὸ βλέμ-μαν του 'ἐν ἔν' καλόν, θωρεῖ ἴδμα πάνω, ἀντιξελοσδιάζεται Κύπρ. Εἶδε τὸν ἀντιξελο τὸ 'ἐντιξελοσδιάστη Κάρπ. Ἀντιξελοσδιάστην τὸ 'ἐστὺλ-λομάδκιασεν (ἐστύλωσε τοὺς ὀφθαλμούς, προσήλωσεν αὐτοὺς εἰς ἓν σταθερὸν σημεῖον) Κύπρ.* || Ἄσμ.

Ὅθεν ἀγγελοσκιάζηκες, Τάρσια κωπελλιά μου,

δὲν εἶπες ποῦ 'ν' ἡ μάνα σου κι ὁ κύρις σου, κυρά μου!

(μοιρολ.) Κρήτ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀγγελεύω 3. β) Ταράσσομαι, τρομάζω ἐκ τῆς ἀπροόπτου ἐμφανίσεως προσώπου ἢ ζώου ἢ ἄλλου τινὸς Κρήτ. Κύπρ. Ρόδ. κ. ἀ.: *Ἀγγελοσκιάστηκε αὐτὸς Ρόδ. Εἶδα τὸν τὸ 'ἀντιξελοσδιάστηκα Κύπρ. Τὸ μωρὸν ἐν' ἀντιξελοσδιασμένον αὐτόθ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἀγγελοβλέπω.* 2) Καταλαμβάνομαι ὑπὸ ἐπιληψίας, σεληνιάζομαι Κύπρ. 3) Μέσ. μετβ. διακόπτω τὴν ἐκπνοὴν τοῦ μελλοθανάτου κωλύων διὰ φωνῶν, κλαυθμῶν κττ. ἢ διὰ ἐνοχλήσεων αὐτοῦ τὸν ἄγγελον νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν ψυχὴν του Νάξ. (Βόθρ.): *Μὴ τονε ἀγγελοσκιάζεσαι.* Συνών. ἀγγελοκόβω 1. 4) Ἐνεργ. μετβ. προξενῶ εἰς τινα τρόμον, ἐκπλήσσω Κύπρ. Ρόδ. κ. ἀ.: *Ἡρτες τῶν ἀντιξελοσδιασέ με Κύπρ. Ἀντιξελοσδιασες τὸ κωπελ-λούδι με τὲς φωνές σου αὐτόθ. Ἐπογρύλ-λωσεν τῶν παιδικῶν τῶν ἀντιξελοσδιασεν (ἐκοίταξε τὰ παιδιά με ἄγριον βλέμμα καὶ τὰ ἐτρόμαξεν) αὐτόθ. || Φρ. Ποῦ νὰ σ' ἀγγελοσκιάσῃ ὁ Χάρως! (ἀρά) Ρόδ. Συνών. ἀγγελοκρούω Β 2, τρομάζω.*

ἀγγελοσκιασμα τό, Πελοπν. (Μεσσ.) Ρόδ. κ. ἀ. ἀγγελοσκιασμα Σύμ. ἀντιξελοσδιασμαν Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀγγελοσκιάζομαι.

1) Ἡ κατάστασις τοῦ ψυχορραγοῦντος, καθ' ἣν ὥραν προσηλῶνῃ τὰ ἀπλανῆ βλέμματα εἰς ὠρισμένον σημεῖον, ἢ ψυχορραγία Κύπρ. Πελοπν. (Μεσσ.) Ρόδ. Σύμ. κ. ἀ.: *Εἶναι 'ς τὸ ἀγγελοσκιασμα Ρόδ. Τοῦ 'ρθεν ἀγγελοσκιασμα Σύμ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀγγελοθώρημα.* β) Τρόμος ἰσχυρὸς προξενούμενος εἰς τινα Κύπρ.: *Ἐχλώμιανεν 'ποῦ τὸ ἀντιξελοσδιασμαν ποῦ τοῦ 'καμες.* 2) Ἡ νόσος ἐπιληψία, σεληνιασμός Κύπρ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀγγελικό 4.

ἀγγελοσκορπίζομαι GHatzidakis Ἀγγελος und Verwandtes 9 Μετοχ. ἀγγελοσκορπισμένος Καππ. (Σινασσ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄγγελος καὶ τοῦ ρ. σκορπίζομαι.

Σκορπίζομαι εἰς τεμάχια ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου τοῦ θανάτου, ἀποθνήσκω ἔνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Ἐκεῖ ἐν' ὁ Γιαννάκις, ἄχ, Γιαννάκι μου,

δωμένος, σκοτωμένος καὶ ὀρεικείμενος,

ἀγγελοσκορπισμένος καὶ ἀναγνώριστος

Σινασσ. Πβ. ἀγγελοχτυπημένος (ἰδ. ἀγγελοχτυπιοῦμαι).

ἀγγελοσουσουμάτος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀγγελοσουσουμάτος Κεφαλλ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄγγελος καὶ σουσουμί. Πβ. μεσν. ἀγγελοσουσουμοῖασις ἐν Ἰμπερ. καὶ Μαργαρ. στ. 388 (ἐκδ. Lampros σ. 261).

